

**Kommunernas
socialtjänst k.f.**

SERVICENIVÅ BARNSKYDDETS EFTERVÅRD

1.4.2022

Dokumentansvarig Områdeschefen för barnskyddet	Antaget av och datum Förbundsstyrelsen 15.02.2022	Datum för ikraftträdelse 1.4.2022
Dokumentnamn och diarienummer Servicenivå barnskyddets eftervård	Reviderad (datum och av vem) -	Giltighetstid Tillsvidare, nivåer som fastställs enligt lag uppdateras i dokumentet på tjänstens vägnar.

Innehållsförteckning

1. Servicenivå för barnskyddets eftervård	2
1.1 Syftet med servicenivån.....	2
2. Vem har rätt till barnskyddets eftervård?.....	3
2.1 Rätt till eftervård är en subjektiv rättighet.....	3
2.2 Vem har inte rätt till eftervård?	3
3. Att ordna eftervård	3
3.1 Klientplan för eftervård	3
4. Vad eftervården omfattar	4
4.1. Ekonomiska ersättningar.....	5
4.2 Tryggande av boende och försörjning inom eftervården, 76 a §	6
4.3 Beslutfattande i eftervård	7
4.4 Eftervården upphör	7
4.5 Hur tolkar man att fem år har förflutit?	7
5. Nekande av eftervård	8
6. Medel för eget hushåll	8
6.1 Vad händer om medel inte finns?.....	8
6.2 Redovisning av medel för eget hushåll	9
6.3 Utbetalning av medel för eget hushåll	9
Referenser och vidare läsning	10

1. SERVICENIVÅ FÖR BARNSKYDDETS EFTERVÅRD

Barnskyddets eftervård är inom KST organiserad att den för barn (under 18 år) handläggs av barnskyddets socialarbetare. För unga (18 år eller äldre) som är fortsatt placerade (i t.ex. familjevård) handläggs den också av barnskyddets socialarbetare. För övriga unga handläggs den av socialhandledare inom vuxensocialarbete. För personer i behov av särskilt stöd utses en socialarbetare inom vuxensocialarbetet som kontaktperson.

1.1 Syftet med servicenivån

Med stöd av 75 § barnskyddslagen (FFS 417/2007, tillämplig på Åland genom LL 2008:97 om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen) ska det organ som ansvarar för socialvården ordna eftervård för barnet eller den unga personen sedan vård utom hemmet enligt 40 § har avslutats. Eftervård ska också ordnas sedan en placering som stödåtgärd inom öppenvården enligt 37 § har avslutats om placeringen varat minst ett halvt år utan avbrott och berört enbart barnet. Eftervård kan också ordnas för annan sådan ung person som enligt 1 mom. varit klient hos barnskyddet.

Med eftervård avses övergripande stöd för barnet eller den unga personen efter att vård utom hemmet avslutats eller en lång placering inom öppenvård har avslutats. Syftet med eftervården är att stödja barnet när det flyttar hem efter vården utom hemmet eller att hjälpa den unga personen som närmar sig vuxen ålder att tillägna sig tillräckliga färdigheter för ett självständigt liv.

Ytterst få ungdomar som blir myndiga, inte heller de som har bott med sina föräldrar, är redo att klara av allting helt självständigt och föräldrarna stöttar ofta sina barn en längre tid även efter att barnen har blivit myndiga. När en ung person blir självständig från vården utom hemmet är behovet av stöd ofta fortfarande stort. Det är ytterst viktigt att säkerställa ett tillräckligt stöd just i sådana här förändrings- och övergångssituationer. En väl genomförd eftervård är en viktig förutsättning för att barnskyddet och vården utom hemmet ska vara effektiva.

Beviljandet av eftervård sker inom barnskyddet för barn under 18 år samt unga personer över 18 år som är fortsatt placerade. Verksamhetsområdet för vuxensocialarbete ordnar eftervården för unga personer över 18 år som inte är placerade i eftervård.

Eftervård är frivilligt. Skyldigheten att ordna eftervård omfattar också stöd till barnets eller den ungas föräldrar eller andra som ansvarar för vård och fostran i synnerhet då barnet återvänder hem efter vård utom hemmet. Av ungdomar (18 +) krävs samtycke för att föräldrar ska få ta del av information, klientplaner och beslut.

Genom servicenivån för barnskyddets eftervård fastställs riktlinjer och ersättningsnivåer för stödpersoner inom Kommunernas socialtjänst k.f. (nedan KST).

2. VEM HAR RÄTT TILL BARNSKYDDETS EFTERVÅRD?

För att kunna erhålla eftervård behöver det finnas en klientplan. Klientplanen sammanställs tillsammans med socialarbetare/socialhandledare barnet/den unga/vårdnadshavare. Den första klientplanen sammanställs tillsammans med socialarbetare från barnskyddet. Klientplanen utgör ett beslutsunderlag.

2.1 Rätt till eftervård är en subjektiv rättighet

Efter att vård utom hemmet har avslutats förflyttas barnet (under 18 år) eller den unga (över 18 år) direkt till eftervård. Separat beslut behöver inte fattas. Rätt till eftervård är en subjektiv rättighet, dvs den är inte anslagsbunden.

Ifall placering som stödåtgärd pågått utan avbrott i minst sex månader uppstår skyldighet att ordna eftervård. Också brådskande placering i anslutning kan räknas med.

2.2 Vem har inte rätt till eftervård?

Ifall barnskyddet har gjort flera placeringar som stödåtgärd inom öppenvården men de är fråga om kortare placeringar och ingen av placeringarna varat minst 6 månader uppstår det inte skyldighet att ordna eftervård. Observera att också brådskande placering i anslutning ska räknas med.

Ifall barnet omhändertas på nytt med nya grunder upphör skyldigheten att ordna eftervård.

Om ingen eftervård ordnas ska socialarbetaren fatta ett separat beslut som är överklagbart. Grunden för avslag kan vara att den unga har fyllt 25 år eller inte har varit klient hos barnskyddet på de senaste fem åren efter att placeringen har upphört. Se kapitel 4.5.

3. ATT ORDNA EFTERVÅRD

Stödåtgärderna inom eftervården planeras enligt barnets eller den ungas personens individuella behov och planenligt i samarbete med myndigheterna. Eftervården kan omfatta vilka tjänster som helst inom social- och hälsovården eller andra tjänster utgående från barnets/den ungas individuella behov. Eftervården planeras tillsammans med barnet/den unga, placeringsplatsen, föräldrarna och barnets övriga viktiga nätverk.

Barnet/den unga samt viktiga vuxna måste informeras om sina rättigheter.

3.1 Klientplan för eftervård

Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter ska tillsammans med den unga bygga upp en helhet av tjänster som tillgodoser den ungas behov och stöder den unga på bästa

möjliga sätt. Dessa antecknas i klientplan för eftervården. Planen ska innefatta syftet och målen med eftervården. Klientplanen ska innefatta hur länge eftervård kan beviljas.

Av klientplanen ska medel för eget hushåll tydligt framgå, se kapitel 6. Också en planering av vad medel för eget hushåll kan användas till och planering av utbetalningar bör framgå.

Den första klientplanen för eftervård för en myndig person görs som ett samarbete tillsammans med den unga, barnskyddets socialarbetare och socialhandledare från vuxensocialarbetet. Detta under förutsättning att den unga inte är kvar på placeringsstället.

Barnets socialarbetare gör upp klientplan för eftervården tillsammans med samtliga barn samt unga som bor kvar på placeringsstället. Övriga planer görs upp av vuxensocialarbetets socialhandledare tillsammans med den unga personen.

Då klientplanen görs upp behöver barnets/den ungas behov diskuteras separat. Med föräldrarna och andra som skött hand om barnet diskuteras deras behov av stöd. Detta gäller i synnerhet vuxna som ansvarar för fostran då barnet återvänder hem från vård utom hemmet.

Behovet av eftervård kan ändra med tiden och då ska klientplanen uppdateras.

4. VAD EFTERVÅRDEN OMFATTAR

Eftervården utgör ett målinriktat, systematiskt och långvarigt stöd inför ett självständigt vuxenliv. Eftervården skräddarsys tillsammans med den unga så att den motsvarar personens individuella behov och förväntningar. Stödet inför vuxenlivet är uppbyggt så att den unga kan förbinda sig till målen i planen och det stöd som erbjuds för att målen ska nås. Vid behov är stödet mycket intensivt i början och minskar gradvis när behovet minskar. Målet är att skapa en stödhet som stöder unga vuxnas funktionsförmåga och självständighet samt minskar risken för att utsattheten överförs till nästa generation.

Eftervården kan omfatta t.ex. följande tjänster:

- Psykosocialt stöd i form av personlig handledning och rådgivning t.ex. färdigheter som behövs i vardagen och för ett självständigt liv, hänvisande till samhällsservice/tjänster. Utförs av socialarbetaren/socialhandledaren, stödperson, annan motsvarande personal
- Hjälp med att hitta egna resurser och planera framtiden
- Hjälp med att skaffa bostad
- Stöd för skolgången och för att inleda och klara av sina studier
- Stöd för att hitta arbete och praktikplats
- Stöd för hobbyer
- Erbjudande av möjligheter till semester och rekreation
- Möjlighet att delta i kamratstödgrupp

- Ekonomiskt stöd för kostnader för boende, utbildning och ett självständigt liv samt handledning om användning av pengar
- Möjlighet till regelbundet stöd för föräldrar eller andra som ansvarar för fostran då barnet återvänt hem efter placering
- Ha kontakt med barnets tidigare placeringsplats

4.1. Ekonomiska ersättningar

Avsikten med det ekonomiska stödet i eftervården är att stödja den ungas utveckling till självständighet och etablering i samhället. Hans eller hennes rehabilitering ska inte hindras av ekonomiska orsaker. Med rehabilitering avses att tillgodose individuella behov hos unga som får eftervård. Ekonomiskt stöd för rehabilitering i eftervård kan utöver utkomststöd i praktiken vara t.ex. stöd för hobbyverksamhet eller boendekostnader, utgifter för flytt till egen bostad eller för möblering av första bostaden eller annat behövligt stöd vid förändring eller utveckling till självständighet.

Inom KST ersätts följande kostnader för ungdomar i eftervård:

- Skäliga flyttkostnader för att flytta ut från familjehemmet till egen bostad
- Skäliga flyttkostnader för att flytta till studieort
- Skäliga flyttkostnader för att flytta ut från annat boende om det bedöms förbättra den ungas möjlighet till rehabilitering
- Garantihyra ersätts enligt betalningsförbindelse. En förutsättning för fortsatt garantihyra vid nästkommande bostad är att garantihyran ej nyttjats av hyresvärden. Boendekostnaderna ska vara skäliga för att undvika skuldsättning.
- Första hyran ersätts fullt ut (oberoende av bostadsbidrag eller ej). Boendekostnaderna ska vara skäliga för att undvika skuldsättning.
- Eventuellt överlappande hyror ersätts (en av dessa) om det är till ungdomens bästa att flytta omgående. Boendekostnaderna ska vara skäliga för att undvika skuldsättning.
- Kostnader för försäkringar ersätts (privat sjukförsäkring, hemförsäkring, trafikförsäkring). Kostnader för bilskatt ersätts under förutsättning att bilen är i körbart skick och behövs för arbete eller studier eller för att möjliggöra att dessa inleds.
- Kostnader för hobby om max 150 euro/halvår
- Egenandel av individuell psykoterapi som sker på betalningsförbindelse från FPA
- Kostnader för studiematerial om 50 euro per termin genom betalningsförbindelse på bokhandel eller mot uppvisande av kvitto
- Kostnader för studielitteratur ersätts fullt ut
- Vid studier som leder till examen ersätts dator till en kostnad om max 700 euro vid ett tillfälle.
- Övriga kostnader som rör studier såsom arbetskläder, material, hygienpass, alkopass, läkarundersökning, syntest etc. och som ej ersätts av skolan
- Kostnader för resor mellan hemmet och praktikplats ersätts under förutsättning att praktiken är en del av utbildningen och att resorna inte ersätts av skolan. Ersättning

utgår enligt 0,20 euro per kilometer eller månadskort för kollektivtrafik. Per kalendermånad ersätts max 150 euro.

- Övriga kostnader som bedöms förbättra möjligheten att erhålla förvärvsarbete, t.ex. kostnad för hygienpass, kostnad för alkopass
- Kostnad för legitimation, t.ex. fotografi, ansökningskostnad (genom betalningsförbindelse).
- Kostnader för receptbelagd medicin (genom betalningsförbindelse)
- Kostnader för tandläkarbesök en gång per år (kontroll eller tandhygienist). Endast offentlig tandvård ersätts.
- Kostnader för glasögon samt synkontroll ersätts.
- Resekostnader enligt billigaste alternativet för att hälsa på nätverk på Åland alternativt vice versa. Max fyra resor per kalenderår ersätts.

I första hand ersätts följande genom medel för eget hushåll, i annat fall på särskild prövning

- Körkort B (teori, körlektioner, litteratur, syntest, foto, tillstånd samt körkort)
- Körkort C ("lastbilskort") om det förbättrar möjligheten att erhålla förvärvsarbete
- Möblering av första bostaden (säng, matbord, skrivbord, husgeråd, sängkläder, gardiner etc).
- Medel för eget hushåll kan utbetalas om ungdomen vill inleda ett
- Övrig kostnad som man överenskommit om i ungdomens klientplan

Kostnaderna ersätts genom betalningsförbindelse eller genom uppvisande av verifikat.

Den kommun som svarat för kostnaderna för vården utom hemmet svarar också för kostnaderna för eftervården.

4.2 Tryggande av boende och försörjning inom eftervården, 76 a §

För en ung person inom eftervård ska kommunen utan dröjsmål ordna tillräckligt ekonomiskt stöd och rätta till bristerna i boendeförhållandena eller ordna behovenlig bostad när en otillräcklig försörjning, bristfälliga boendeförhållanden eller avsaknad av bostad är ett väsentligt hinder för rehabiliteringen.

Avsikten är att stödet ska kunna beviljas vid sidan av utkomststöd. Vid uträkning av utkomststödet ska som personens och familjemedlemmars inkomster inte beaktas sådant ekonomiskt stöd för tryggande av boende och försörjning i eftervården som avses i 76 a § i barnskyddslagen. Sådana utgifter som tryggats med stöd av 76 a § ska inte heller betraktas som utgifter i utkomststödet.

Stöd för självständigt boende kan innebära t.ex.

- Hjälp att ansöka om en bostad
- Ordande av stödboende (t.ex. Tallbackens lägenhet)

- Betalning av garantihyra (genom betalningsförbindelse)
- Handledning av boendestöd
- Stöd av en stödperson

I vissa situationer är det ändamålsenligt att stöd självständigt boende också för ett barn under 18 år.

Om rehabiliteringen av ett barn eller ung person i eftervård också kräver andra särskilda boendearrangemang är KST skyldigt att ordna detta.

4.3 Beslutfattande i eftervård

Organisering av eftervården baserar sig på ett överklagbart beslut som delges parterna. Ett överklagbart beslut ska alltid göras då eftervård inte ordnas enligt ansökan (t.ex. den unga vill fortsätta i familjevård, söker stöd för studierna, men beviljas ej det hen ansökt) och då när eftervård inte beviljas enligt barnskyddslagens 75 § 3 mom.

Kommunens skyldighet att ordna eftervård upphör när fem år har förflutit från det att barnet sedan en placering utom hemmet enligt 1 mom. avslutades senast har varit klient hos barnskyddet. Skyldigheten att ordna eftervård upphör senast när den unga personen fyller 25 år.

Om barnet eller den unga flyttar till en annan kommun än den som ansvarar för eftervården ska den nya hemkommunen ordna de stödåtgärder och tjänster som hen behöver i samarbete med den kommun som är skyldig att ordna eftervården. Förslagsvis kan kommunen som ansvarar för eftervården göra klientplanen tillsammans med barnet/den unga/vårdnadshavarna. Den nya hemkommunen ansvarar sedan för beslutet av service. Den nya hemkommunen fakturerar sedan kommunen som ansvarar för kostnaderna. All service är inte eftervård.

4.4 Eftervården upphör

När eftervården upphör ska den unga och socialarbetaren/socialhandledaren vid behov göra upp en plan i vilken skrivs in de tjänster och stödåtgärder som den unga har tillgång till sedan eftervården har avslutats. På så sätt säkerställer man att den unga inte lämnas utan stöd när skyldigheten att ordna eftervård upphör. Socialarbetaren/socialhandledaren vägleder och hänvisar vid behov den unga till allmänna tjänster, stödåtgärder och förmånssystem som KST och andra myndigheter erbjuder.

4.5 Hur tolkar man att fem år har förflutit?

Syftet med tidsfristen om fem år är att begränsa skyldigheten att ordna eftervård så att den inte omfattar situationer där barnet inte längre kan anses ha behov av eftervård. Tidsangivelsen är

bunden till den tidpunkt när klientrelationen i barnskyddet upphört, det vill säga när behovet av barnskydd upphört.

För att tidsfristen på fem år ska kunna påvisas tillförlitligt ska det i klientplanen tydligt konstateras att barnet/den unga inte längre har behov av barnskyddets eftervård. Klientskapet avslutas då i enlighet med socialvårdslagens (ÅFS 2020:12) 34 §

5. NEKANDE AV EFTERVÅRD

Ett barn som fyllt 12 år och en ung person kan neka att ta emot eftervård

- Ifall det är fråga om ett barn ska också vårdnadshavarna höras
- Om ett barn som fyllt 12 år nekar till eftervården kan vårdnadshavarna ansöka om eftervård till sig själva och sitt barn. Eftervård kan innehålla t.ex. ekonomiskt stöd, stöd till föräldraskapet och annan service

Nekande innebär inte att barnet/den unga förlorar sin subjektiva rättighet till eftervård. Barnet/den unga kan när som helst återta sitt nekande. Anteckna alltid orsakerna till nekandet och försäkra att barnet/den unga/vårdnadshavaren förstår sina rättigheter att eventuellt senare erhålla eftervård. Socialarbetaren/socialhandledaren bör återkomma i sak om möjligt.

6. MEDEL FÖR EGET HUSHÅLL

Om ett barn eller ung person har placerats i vård utom hemmet som stödåtgärd inom öppenvården, som omhändertagande eller som eftervård ska medel reserveras varje kalendermånad i syfte att hjälpa barnet eller den unga att klara sig på egen hand. Beloppet ska motsvara minst 40 % av barnets eller den unga personens inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 14 § lagen om klientavgifter inom social och hälsovården. Barnbidrag beaktas inte. Medel för eget hushåll kallas också för "självständighetsmedel".

6.1 Vad händer om medel inte finns?

Om barnet eller den unga personen inte får sådana ovannämnda egna inkomster eller ersättningar eller har sådana tillgodohavanden eller om de är otillräckliga ska det organ som ansvarar för socialvården när placeringen avslutas stödja den unga personen som håller på att bli självständig med de medel för eget hushåll som behövs för boende, utbildning och utgifter i anslutning till självständighetsprocessen i övrigt.

KST har fastslagit en riktgivande summa vilken är minst 40 % av underhållsstödet. Underhållsstödet indexjusteras årligen och utbetalas varje kalendermånad. Både placeringens första och sista månad räknas med i helhetssumman.

FPA:s underhållsstöd:	
2021	167,35 €/mån
2020	167,01 €/mån
2019	158,74 €/mån
2018	156,39 €/mån
2017	155,50 €/mån
2015	154,77 €/mån
2014	153,63 € /mån
2013	151,85 €/mån
2012	147,96 €/mån
2011	142,86 € /mån
2010	139,54 €/mån
2009	136,41 €/mån

6.2 Redovisning av medel för eget hushåll

Barnskyddet har i samarbete med organisationsstödet en månatlig redovisning av inkomna medel för eget hushåll. Redovisningen uppdateras regelbundet av administratör och personal vid ekonomiavdelningen. Av barnets klientplan (senare den ungas eftervårdsplan) framkommer sparade medel.

KST ska lämna en utredning om inflödet och utbetalningen av medel för eget hushåll sedan placeringen avslutats. En utredning ska också ges på begäran av vårdnadshavaren, intressebevakaren eller ett 15-årigt barn även under den tid placeringen varar. (Barnskyddslagen 77 § 4 mom).

6.3 Utbetalning av medel för eget hushåll

Barnskyddet har rätt att besluta om tidpunkten för utbetalning av medel för eget hushåll. Detta kan göras i samarbete med vuxensocialarbetets socialhandledare. Medel för eget hushåll ska i regel ges ett barn eller ung person som står inför ett självständigt liv

- När eftervården avslutas
- Av särskilda skäl i anslutning till stödande och trygghet av barnets eller den unga personens självständighetsprocess

Eftersom situationen för unga som får eftervård varierar avsevärt innebär det också att tidpunkten för utbetalning av självständighetsmedel varierar. Man bör eftersträva att betala ut större summor istället för många små. Utbetalning kan också ske genom betalningsförbindelse.

Medlen ska utbetalas senast när den unga personen fyller 25 år. Den unga ska ges handledning och stöd vid planeringen av hur medel för eget hushåll ska användas. Av klientplanen ska medel för eget hushåll tydligt framkomma.

När utbetalningar sker behöver dessa redovisas skilt av socialarbetaren/socialhandledaren till administratören så att redovisningen justeras enligt utbetalda summor. Detta görs per krypterad e-post med klientnummer och beslutsnummer.

Om socialarbetaren och den unga är oeniga om användningen av medlen för eget hushåll eller om utbetalningen av dessa krävs det ett tjänstemannabeslut i vilket ändring kan sökas.

Referenser och vidare läsning

Barnskyddslagen (FFS 417/2007)

Landskapslag (2017:59) om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen

Landskapslag (ÅFS 2020:12) om socialvård

Lag om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992)

Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård